

Beth yw fy ymrwymiadau cyfreithiol?

Efallai y gofynnir i chi brofi eich bod yn talu'r isafswm cyflog. Mae hyn yn golygu gwneud yn siŵr eich bod yn cadw cofnodion digonol (mae'r canllaw manwl yn rhoi rhai enghreifftiau). Os bydd gweithiwr yn gwneud cais ysgrifenedig i gael gweld ei gofnodion/chofnodion ei hun, mae'n rhaid i chi ganiatáu iddo/iddi eu gweld o fewn 14 diwrnod. Gellir ymestyn y cyfnod hwn os bydd y gweithiwr yn cytuno i hynny. Os cyfyd anghydfod, arnoch chi fydd y baich i brofi bod yr isafswm cyflog wedi cael ei dalu yn hytrach nag ar y gweithiwr i brofi na chafodd ei dalu.

Mae gwrthod talu'r isafswm cyflog yn drosedd. Os byddwch yn methu â gwneud hynny, gallech wynebu dirwy o hyd at £5,000. Bydd diswyddo gweithiwr am iddo/iddi ddod yn gymwys i gael yr isafswm cyflog neu i gael cyfradd uwch o'r isafswm cyflog, yn cyfrif fel diswyddo annheg. Nid oes rhaid i weithwyr gwblhau unrhyw gyfnod cymhwyso er mwyn cael eu diogelu rhag y ffurf hon o ddiswyddo annheg.

Sut gallaf gael mwy o wybodaeth?

Os bydd gennych unrhyw gwestiwn am yr isafswm cyflog, ffoniwch y llinell gymorth isafswm cyflog ar **0845 6000 678**. Caiff y llinell gymorth ei rhedeg gan Gyllid y Wlad ar ran y DTI.

I gael canllaw manylach, ffoniwch y llinell wybodaeth isafswm cyflog ar **0845 8450 360** a gofynnwch am eich copi am ddim o *A detailed guide to the national minimum wage*.

Codir cyfraddau lleol am alwadau. Er mwyn ein helpu i wella ansawdd ein gwasanaeth, hwyrach y caiff eich galwad ei monitro neu ei recordio.

Fel arall, gallwch ysgrifennu at minimum wage enquiries, Freepost PHQ1, Newcastle upon Tyne NE98 1ZH neu ymwelwch â gwefan isafswm cyflog y DTI yn <http://www.dti.gov.uk/er/nmw>

Mae'r daflen hon ar gael mewn rhai ieithoedd lleiafrifoedd ethnig (Arabeg, Bengali, Gujarati, Hindi, Punjabi, Wrddw, Tsieinëeg, Iaith Groeg, Somali, Tyrceg a Fietnameg). Ffoniwch 0870 1502 500 neu ysgrifennwch at DTI Publications Order Line, Admail 528, London SW1W 8YT.

Mae'r daflen hon hefyd ar gael mewn print bras, Braille ac ar gasét sain yn ôl y galw. Ffoniwch **0845 602 4027**, neu ysgrifennwch at DTI national minimum wage, Freepost SE2693, London SE5 7XU.

I gael copiau o Ddeddf Isafswm Cyflog Cenedlaethol 1998 a Rheoliadau Isafswm Cyflog Cenedlaethol 1999, ffoniwch Llinell gymorth Seneddol y Llyfrfa ar **0845 7203 474**.

Bwriad y wybodaeth a geir yn y daflen hon yw darparu canllaw cyffredinol yn unig. Ni ddylid ei hystyried fel datganiad cyflawn ac awdurdodol o'r gyfraith.

Argraffwyd yn y DU ar bapur wedi'i ailgylchu gydag isafswm sgôr y Llyfrfa o 75.

Cyhoeddwyd gyntaf Tachwedd 2002.

Yr Adran Masnach a Diwydiant <http://www.dti.gsi.gov.uk/>

© Hawlfraint y Goron. DTI/Pub 6901/1k/10/03/AR. URN 03/1150

dti

ISAFSWM CYFLOG CENEDLAETHOL

Canllaw byr i gyflogwyr

DIWYGIWYD HYDREF 2003

Os oes gennych unrhyw ymholiad ynglŷn â'r isafswm cyflog, ffoniwch y llinell gymorth isafswm cyflog ar

0845 6000 678

I gael canllaw manylach, ffoniwch y llinell wybodaeth isafswm cyflog ar

0845 8450 360

a gofynnwch am gopi am ddim o

A detailed guide to the national minimum wage.

dti

Y DTI sy'n ysgogi ein huchelgais o 'ffyniant i bawb' trwy weithio i greu'r amgylchedd gorau ar gyfer llwyddiant busnes yn y DU. Rydym yn helpu pobl a chwmnïau i ddod yn fwy cynhyrchiol trwy hyrwyddo menter, dyfeisgarwch a chreadigrwydd.

Hyrwyddwn fusnes y DU gartref a thramor. Buddsoddwn yn sylweddol mewn gwyddoniaeth a thechnoleg o'r radd flaenaf. Diogelwn hawliau'r rhai sy'n gweithio a'r defnyddwyr. A safwn dros farchnadoedd teg ac agored yn y DU, Ewrop a'r byd.

Beth yw'r isafswm cyflog cenedlaethol?

Mae'r isafswm cyflog yn hawl gyfreithiol sy'n berthnasol i bron bob gweithiwr yn y DU. Daeth y gyfraith i rym ar 1 Ebrill 1999. Ar **1 Hydref 2003** cynyddwyd prif gyfradd yr isafswm cyflog i £4.50 yr awr, o £4.20 yr awr. Mae'r brif gyfradd yn berthnasol o ben-blwydd gweithiwr yn 22 oed.

Ar **1 Hydref 2003** cynyddodd cyfradd ieuencid yr isafswm cyflog i weithwyr 18 i 21 oed (yn cynnwys yr oedrannau hyn) i £3.80 yr awr, o £3.60 yr awr.

Os byddwch yn cyflogi gweithiwr newydd sy'n 22 oed neu'n hŷn ac yn darparu hyfforddiant achrededig, o **1 Hydref 2003**, bydd yn rhaid i chi dalu o leiaf £3.80 yr awr (£3.60 yn flaenorol) iddynt am y chwe mis cyntaf. Yn yr achos hwn, bydd yn rhaid i chi ddod i gytundeb gyda'r gweithiwr fydd yn eich rhwymo i ddarparu hyfforddiant am 26 diwrnod o leiaf yn ystod y cyfnod chwe mis hwnnw. Mae *A detailed guide to the national minimum wage* yn esbonio pa fathau o hyfforddiant a achredir.

A fydd yn berthnasol i bawb rwy'n ei gyflogi?

Bydd gan y rhan fwyaf o weithwyr yn y DU, gan gynnwys gweithwyr cartref, gweithwyr asiantaeth, gweithwyr ar gomisiwn, gweithwyr rhan amser, gweithwyr achlysurol a gweithwyr ar dasgau, hawl i gael yr isafswm cyflog.

Beth sy'n cyfrif fel tâl?

Ni fydd yr holl arian y byddwch yn ei dalu i weithiwr yn cyfrif fel tâl at ddibenion yr isafswm cyflog. Er enghraifft, mae taliadau cymhelliant, bonws a thâl yn seiliedig ar berfformiad **yn** cyfrif fel tâl, tra **nad** yw lwfansau - fel lwfansau rhanbarthol - na chânt eu hymgorffori yn nhâl sylfaenol gweithiwr yn cyfrif. Nid yw arian ychwanegol uwchlaw cyfraddau sylfaenol a delir am waith goramser neu waith shift yn cyfrif. Nid yw'r rhan fwyaf o fuddiannau mewn da fel gwisg, prydau bwyd, neu yswiriant iechyd preifat yn cyfrif ychwaith. Yr unig fudd mewn da y gellir ei gyfrif yw llety. Mae rheolau arbennig ar gyfer cyfrifo gwerth y llety a ddarperir sy'n cyfrif tuag at yr isafswm cyflog.

I gael rhestr gyflawn o'r hyn sy'n cyfrif a'r hyn nad yw'n cyfrif fel tâl, gweler *A detailed guide to the national minimum wage*.

Beth sy'n cyfrif fel oriau?

Caiff nifer yr oriau y mae'n rhaid i chi dalu eich gweithwyr yr isafswm cyflog ei gyfrifo'n wahanol yn ôl y math o waith a wnânt. Mae pedwar math penodol o waith:

- Os talwch eich gweithwyr i weithio am nifer benodedig o oriau neu am gyfnod penodedig o amser, maent yn gwneud **gwaith amser**

- Os bydd gan eich gweithwyr gontract i weithio am nifer benodedig o oriau sylfaenol bob blwyddyn yn gyfnewid am gyflog blynyddol a delir mewn rhandaliadau cyfartal, maent yn gwneud **gwaith oriau cyflog**
- Os talwch eich gweithwyr yn unol â'r nifer o bethau y maent yn eu cynhyrchu neu'r nifer o werthiannau neu ddeliau a wnânt, maent yn gwneud **gwaith allbwn**
- Os talwch eich gweithwyr i wneud tasgau penodol, ond nid oes unrhyw oriau penodol, maent yn gwneud **gwaith heb ei fesur**. Mae opsiwn i chi gael cytundeb ysgrifenedig gyda gweithiwr yn nodi nifer yr oriau y dylai ef neu hi eu gweithio bob dydd ar gyfartaledd.

Mae *A detailed guide to the national minimum wage* yn darparu mwy o wybodaeth am yr holl fathau hyn o waith ac am gytundebau cyflogwyr.